

Diyarbakır Lice'de aktif faylanma

M. Ş. İmamoğlu

*Dicle Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Maden Mühendisliği Bölümü
Diyarbakır*

imamoglu@dicle.edu.tr

İnceleme alanı Bitlis Kenet Kuşağının güneyinde, Kenet Kuşağının güneye içbükey kavışma gösterdiği alanda, bindirmenin ön cephesinde Arap Bloku üzerinde yer almaktadır. Bölge sismik yönden ilk defa 6 Eylül 1975 te meydana gelen 6,9 ölçeğindeki depremle gündeme gelmiştir. Deprem sonrası bölgede yapılan araştırmalarda, depremin Kenet Kuşağının güneyinde Arap Bloku'nun içinde gelişen ters faylanma ile oluştuğu ve depremde meydana gelen yüzey kırıklarından sıkışmanın kabaca kuzey-güney yönlü olarak geliştiği gözlenmiştir (Arpat 1977). Burada ilk kıta kıta çarpışması Üst Kretase'de Bitlis Metamorfitleri boyunca meydana gelmiş, güneye doğru Hazro yöresinde Paleosen öncesi, Mardin-Derik yöresinde ise Eosen öncesinde çarpışmaya paralel yapılar meydana gelmiştir (Perinçek vd. 1987). Deprem sırasında incelenen yüzey kırıklarının Lice'nin kuzeybatısı ve kuzeydoğusunda yoğunlaştıkları görülmüş (Arpat 1977), en büyük hasarın olduğu Lice'de kaya düşmeleri dışında herhangi bir yüzey kırığına rastlanmamıştır. Yapılan incelemelerde Lice'nin güneyinde tespit edilen güncel kırığın 725 cm.'lik bir atım gösterdiği ve olasılıkla son Lice Depremi sırasında meydana gelen en son atımının da, 18 cm. civarında ve bu kesimde ana sıkışma yönünün N25W doğrultulu olduğu ve NW-SE yönünde geliştiği tespit edilmiştir. Buradaki kırıklar incelendiğinde fay kinematiği yönünden sıkışma ve bindirmenin bütün karakteristiklerine rastlanmaktadır. Deprem kırıklarının konumuna bakıldığında tespit edilen son kırığın hareket eden kütlelerin ön kesiminde Lice Formasyonu içinde yer aldığı ve ana hareketin bir cephe fayı boyunca oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle tespit edilen kırıkların bazılarında pür bindirme bileşeni gözlenirken, bazılarında bindirme bileşeninin yanında sol yönlü, bazılarında da sağ yönlü atım gelişmiştir (Arpat, 1977). Genel fay konumlarına bakıldığında Kenet Kuşağından güneye inildikçe kırıklarda bir gençleşme olduğu görülmektedir. Deprem etkinliğine bakıldığında 1975 depreminden başka bu kesimde tarihi depremlerin de meydana geldiği deprem kataloglarında yer almaktadır. 1975 Lice depreminin ters ve doğrultu atım bileşenleri hemen hemen eşit olan sol yönlü yanal atım sonucu meydana geldiği Kimi araştırmacılar tarafından savunulsa da (Eyidoğan 1983), buradaki ana hareketin bindirme bileşeni yönünde olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Diyarbakır-Lice, aktif fay, deprem kırığı